

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dnia 20 lutego 2026 r.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Sejmu

Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie poselskiego projektu ustawy (RPW/610/2026) o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przedłożony przez parlamentarny klub Polska 2050

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), działając w trosce o stabilność finansową oraz zachowanie elementarnej zasady solidaryzmu samorządowego, wyraża **stanowczo negatywną opinię** wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodach JST.

Projekt w obecnym kształcie postrzegamy jako **rażącą manipulację finansową**, która pod szczytnymi hasłami ochrony przyrody wprowadza mechanizm niesprawiedliwej redystrybucji środków, uderzający bezpośrednio w interesy większości gmin z obszarami wiejskimi w Polsce.

Kluczowe zastrzeżenia merytoryczne:

1. Skandaliczny mechanizm „gry o sumie zerowej”

Zamiast pozyskać na cele ekologiczne dodatkowe środki z budżetu państwa, projektodawcy proponują rozwiązanie, w którym zwiększenie finansowania dla wybranych jednostek odbywa się bezpośrednim kosztem pozostałych samorządów. Jest to niedopuszczalne skłócanie środowiska samorządowego – połowa polskich gmin ma zostać zmuszona do „zrzutki” w wysokości **112 mln zł** na rzecz wąskiej grupy beneficjentów. Takie działanie uznajemy za destrukcyjne dla spójności finansów samorządowych.

2. Dewaluacja ochrony krajobrazowej na terenach wiejskich

Projekt drastycznie obniża wagi dla potrzeb ekologicznych w gminach posiadających Parki Krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu z pięcioma zakazami (z 0,3 na 0,25) oraz całkowicie likwiduje finansowanie dla obszarów o niższym reżimie ochrony (usunięcie wagi 0,1). Dla wielu gmin wiejskich, dla których dbałość o krajobraz jest fundamentem rozwoju, oznacza to realną i bolesną stratę finansową z każdego hektara chronionej powierzchni. Jest to karanie jednostek, które rzetelnie realizują zadania ekologiczne na ogromnych obszarach kraju.

3. Brak logicznego i prawnego uzasadnienia różnicowania wag Parków Narodowych i Rezerwatów Przyrody

ZGWRP uznaje za całkowicie bezzasadne i sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym różnicowanie wag finansowych dla Parków Narodowych (waga 2) i Rezerwatów Przyrody (waga 1). Zwracamy uwagę na rażącą niespójność: art. 15 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody nakłada identyczny katalog zakazów na obie te formy ochrony, co generuje analogiczne ograniczenia w rozwoju gospodarczym gmin.

W związku z powyższym postulujemy:

- **Zrównanie wag:** Obie te formy ochrony powinny być traktowane tożsamo w systemie rekompensat finansowych.

- **Wyłączenie z korekt potrzeb ekologicznych:** Potrzeby ekologiczne powinny zostać wyłączone z mechanizmu korekt finansowych, aby mieszkańcy mogli wyraźnie dostrzec realną wartość rekompensat za utracone możliwości rozwojowe.
- **Wnioskujemy o przeprowadzenie wspólnej analizy wag** przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Finansów oraz przedstawicieli JST, opartej na faktach, a nie technokratycznych założeniach.

4. Ubezwłasnowolnienie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Wprowadzenie ustawowego przymusu wydzielenia sztywnej kwoty **40 mln zł** z rezerwy subwencji ogólnej na konkretne cele jest bezzasadne i uderza w autonomię strony samorządowej w KWRiST. Służy to jedynie celom wizerunkowym autorów projektu, ograniczając możliwość elastycznego reagowania na sytuacje kryzysowe w samorządach, które nie są beneficjentami tego projektu.

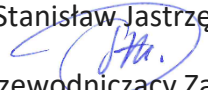
Podsumowanie

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej popiera ideę zwiększenia wsparcia dla obszarów ekologicznych, ale wyłącznie pod warunkiem zapewnienia dodatkowego finansowania zewnętrznego z budżetu państwa. Projekt w obecnym kształcie, oparty na mechanizmie wewnętrznych przesunięć wag między samorządami, jest dla nas całkowicie nieakceptowalny. Ochrona przyrody jest zadaniem ogólnonarodowym i dlatego musi posiadać pokrycie w nowych środkach z budżetu państwa, a nie być realizowana poprzez odbieranie funduszy jednej grupie samorządów, by medialnie obdarować inne.

Postulujemy sprawiedliwy i solidarny wzrost wag dla wszystkich kategorii obszarów chronionych o co najmniej 20% względem obecnie obowiązującej ustawy co musi się wiązać ze wzrostem ogólnej puli potrzeb ekologicznych oraz subwencji ogólnej. Domagamy się zwiększenia rekompensat bez wyjątku dla parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz obszarów Natura 2000. Jednocześnie kategorycznie sprzeciwiamy się jakimkolwiek próbom obniżania dotychczasowych wskaźników przypisanych parkom krajobrazowym. Każda forma ochrony przyrody generująca realne ograniczenie gospodarcze gmin musi otrzymać zwiększone wsparcie finansowe, a nie stać się narzędziem do cichego drenowania lokalnych budżetów w imię technokratycznej optymalizacji.

Apelujemy o całkowite odrzucenie projektu w jego obecnym brzmieniu, gdyż jego wejście w życie doprowadzi do nieuchronnej konieczności cięć dochodów w większości gmin z obszarami wiejskimi z tytułu obniżenia potrzeb ekologicznych.

Wnosimy o wypracowanie wspólnie strony rządowej i samorządowej nowych rozwiązań legislacyjnych, które muszą opierać się na rzetelnym partnerstwie i realnym dopływie nowych funduszy do samorządów, a nie na inżynierii finansowej budowanej na krzywdzie większości polskich wspólnot. Tylko rzetelne zwiększenie środków zewnętrznych pozwoli na skuteczną ochronę przyrody przy jednoczesnym zachowaniu potencjału rozwojowego i suwerenności finansowej gmin wiejskich.

Stanisław Jastrzębski

 Przewodniczący Zarządu
 Związku Gmin Wiejskich
 Rzeczypospolitej Polskiej